

УДК 343.98-057.15

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.90.4.35>

ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЕЦЬ ЯК ОСОБА, ЗНИКЛА БЕЗВІСТІ: ПРОБЛЕМИ ВСТАНОВЛЕННЯ СТАТУСУ ТА ПРАВОВІ НАСЛІДКИ.

Кавєріна Т.П.,
*аспірант науково-дослідної лабораторії
з проблем запобігання кримінальним правопорушенням
факультету № 3
Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: 009-0001-7114-5173
e-mail: 0664191061t@gmail.com*

Кавєріна Т.П. Військовослужбовець як особа, зникла безвісти: проблеми встановлення статусу та правові наслідки.

У нашій роботі ми не лише спробуємо дослідити питання встановлення правового статусу військовослужбовця як «особи, зниклої безвісти» чи «особи, зниклої безвісти за особливих обставин», а й розмежувати їх, водночас відслідкувавши правові ланцюжки наслідків, які настають зі здобуттям цих статусів, виходячи з певних слідчих ситуацій. Відтак, метою статті є висвітлення проблемних питань, що виникають через особливості встановлення певного правового статусу зниклого військовослужбовця та їх вплив на хід досудового розслідування, заведення оперативно-розшукової справи та поміщення відомостей про цю особу в інформаційно-пошукові системи Національної поліції. Ми також вкажемо на зв'язок інформаційно-пошукової системи Національної поліції з іншими пошуковими системами МВС, як от – Єдиним реєстром осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

Крім того, у статті досліджено особливості мультидисциплінарного підходу до підтвердження статусу військовослужбовця, як особи, зниклої безвісти за особливих обставин. Опрацьовано пов'язані з цим проблемні питання та акцентовано на необхідності корегування алгоритму досудового розслідування у кримінальних провадженнях вказаної категорії, залежно від особливостей обставин зникнення та підтвердження одного зі статусів: «особа, зникла безвісти» чи «особа, зникла безвісти за особливих обставин».

Актуальність теми дослідження викликана необхідністю встановлення об'єктивних даних про обставини зникнення особи-військовослужбовця вже на початковому етапі досудового розслідування та поміщення достовірної інформації про цей факт до інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції». З цією метою зроблено акценти на тих питаннях, які слідчий має з'ясувати безпосередньо під час прийняття заяви про злочин та допиту заявників чи потенційних потерпілих, свідків. З'ясовано, що зміна правової кваліфікації має відбуватись відповідно до слідчої ситуації та встановлених обставин зникнення військовослужбовця, про що йдеться далі.

У роботі застосовано комплексний методологічний підхід, що включає правовий аналіз, порівняльно-правовий метод та практичний аспект застосування даних, здобути які можливо під час досудового розслідування.

Доведено, що досудове розслідування фактів безвісного зникнення військовослужбовців під час обставин непереборної сили внаслідок збройної агресії проти України, може бути пов'язано безпосередньо з розслідуванням випадків самовільного залишення ними розташування військового підрозділу чи поля бою.

Ключові слова: воєнні злочини, зниклий безвісти за особливих обставин, військовослужбовець, міжнародне гуманітарне право, умисне вбивство.

Kavierina T.P. Military personnel as a person missing in action: problems of establishing status and legal consequences.

In our work, we will not only try to explore the issue of establishing the legal status of a military serviceman as a “person missing in action” or a “person missing in action under special circumstances,” but also to distinguish between them, while tracking the legal chains of consequences that arise from obtaining these statuses, based on specific investigative situations. Therefore, the purpose of this article is to highlight the problematic issues that arise due to the peculiarities of establishing the legal status of a missing military serviceman and their impact on the course of the pre-trial investigation, the initiation of an operational-search case, and the inclusion of information about this person in the information-search systems of the National Police. We will also point out the connection between the National Police’s information and search system and other search systems of the Ministry of Internal Affairs, such as the Unified Register of Persons Missing Under Special Circumstances.

In addition, the article examines the peculiarities of a multidisciplinary approach to confirming the status of a military serviceman as a person missing under special circumstances. Related issues were discussed and emphasis was placed on the need to adjust the algorithm for pre-trial investigation in criminal proceedings of this category, depending on the circumstances of the disappearance and confirmation of one of the statuses: “person missing” or “person missing under special circumstances.”

The relevance of the research topic is caused by the need to establish objective data on the circumstances of the disappearance of a military serviceman at the initial stage of the pre-trial investigation and to enter reliable information about this fact into the information and communication system “Information Portal of the National Police.” To this end, emphasis is placed on the issues that the investigator must clarify directly when accepting a report of a crime and questioning applicants or potential victims and witnesses. It has been established that a change in legal classification may occur depending on the investigative situation and the established circumstances of the soldier’s disappearance, as discussed below.

The work applies a comprehensive methodological approach that includes legal analysis, comparative law methods, and practical aspects of applying data obtained during pre-trial investigations.

It has been proven that the pre-trial investigation of the disappearance of military personnel during circumstances of force majeure resulting from armed aggression against Ukraine may be directly linked to the investigation of cases of their unauthorized departure from the location of a military unit or battlefield.

Key words: war crimes, missing under special circumstances, serviceman, international humanitarian law, premeditated murder.

Постановка проблеми: Воєнна агресія проти України зумовила трансформацію підходів до розв’язання окремих питань правозастосування як у контексті кримінально-правової оцінки діяння, вчиненого суб’єктом кримінального правопорушення, законності процесуальних рішень, що приймаються слідчим, завдань кримінального провадження щодо відшкодування шкоди, завданої окремим учасникам кримінальних процесуальних правовідносин, так і реалізації соціальних гарантій окремої категорії громадян та їх рідних, пов’язаних з питаннями безвісного зникнення особи. Гарантією, спрямованою на дотримання досліджуваних рішень, обґрунтовану правову оцінку відповідних кримінально-правових деліктів, належну реєстрацію фактів безвісного зникнення військовослужбовців, є чіткість та обґрунтованість термінології. Йдеться, зокрема, про терміни, які використовуються для фіксування відповідного кримінально-правового делікту в Єдиному реєстрі досудових розслідувань (далі – ЄРДР) [1], а також при заведенні оперативно-розшукової справи категорії «Розшук» (далі – ОРС) [2, 3]. Ці правові процедури регламентуються на різному нормативному рівні.

Так:

унесення відомостей до ЄРДР здійснюється слідчим, прокурором чи судом на підставі вимог Кримінального процесуального кодексу України (ст. 214) [4] та положень наказу Офісу Генерального прокурора України від 30.06.2020 № 298 [1];

заведення оперативно-розшукової справи здійснюється оперативним працівником правоохоронного органу та законодавчо закріплено Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» [2], підзаконними нормативно-правовими актами, у тому числі наказами та інструкціями з обмеженим доступом, з урахуванням вимог Положення про інформаційно-комунікаційну систему

«Інформаційний портал Національної поліції України» [3, 5], яким і передбачено тематичний розподіл за певними категоріями.

Всі ці документи складаються в певній логічній послідовності за результатами прийняття пов'язаних між собою процесуальних рішень, проте вони різняться деякими формулюваннями та термінологією, закріпленою у самих текстах нормативних актів і словниках-додатках до них, внаслідок чого виникають прогалини та правова невизначеність. Так, під час внесення відомостей до ЄРДР, використовується термін «зникнення безвісти», який має більш широке значення та застосовується до всіх випадків зникнення військовослужбовців [1]. А вже при заведенні оперативно-розшукової справи та внесенні відомостей про зниклу особу до відповідної бази даних Інформаційного порталу Національної поліції [3, 5, 6], використовується термін «зниклий безвісти за особливих обставин», який, у практичному вимірі, застосовується лише до всіх випадків «законного» зникнення військовослужбовця під час бойових дій (*загибелі без можливості евакуації тіла, потраплянні у полон, втраті орієнтиру під час бою, неможливості повідомити про себе командуванню за об'єктивних обставин тощо*). Практичним наслідком такої невизначеності може стати неподання відомостей до інших інформаційних реєстрів МВС, як от Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

Формулювання «зникнення безвісти за особливих обставин» у правозастосуванні під час досудового розслідування не використовується.

За умови відсутності чіткого алгоритму розслідування таких проваджень та переліку документів, які слідчий має вилучити у військовій частині на підтвердження факту «законного» зникнення військовослужбовця, зазначена проблема містить загрозу допущення слідчих помилок у кримінально-правовій кваліфікації, що потягне за собою порушення розумних строків проведення досудового розслідування та плутанину під час розшукових заходів. Це можливо у тих випадках, коли йдеться про загибель особи чи самовільне залишення поля бою або військової частини, що станом на тепер є досить розповсюдженим явищем. Відповідно, такі кримінальні провадження мають розслідуватись різними органами досудового розслідування з дотриманням правил підслідності (ст. 216 КПК України). Зазначене вказує на теоретико-прикладну актуальність проблематики.

Стан опрацювання проблематики: Системні комплексні опрацювання питання проблематики правової значущості статусів «особи, зниклої безвісти» та «особи, зниклої безвісти за особливих обставин», у кримінальній процесуальній доктрині поглиблено не здійснювалися. Декотрими вченими, як от І.І. Голубенко [7], І.Є. Марчук [8], І.В. Волощук [9], Т.І. Ковальчук [10] активно досліджувалась правова природа зникнення безвісти як юридичного факту, що тягне за собою певні правові наслідки для зниклої особи та її близьких родичів. Зокрема, проаналізовано співвідношення між поняттями «зниклий безвісти» у цивільному, кримінальному та міжнародному гуманітарному праві, тобто всі дослідження обмежено з'ясуванням правової регламентації порядку визнання фізичної особи зниклою безвісти за особливих обставин, розмежуванням понять зниклої безвісти та визнання фізичної особи безвісно відсутньою.

Метою дослідження є виявлення змістовних і техніко-юридичних неузгодженостей нормативної регламентації та отримання наукового результату у вигляді комплексу теоретико-прикладних положень щодо особливостей визначення статусу військовослужбовця як «особи, зниклої безвісти» чи «особи, зниклої безвісти за особливих обставин», що, з одного боку, дозволить оптимізувати кримінально-правову оцінку відповідних кримінально-правових деліктів, а з іншого – спрямувати правозастосовну практику на ефективне подолання висвітлених проблем у царині визначення правового статусу зниклого військовослужбовця за умов бойових дій та пов'язаних з цим соціальних питань.

Виклад основного матеріалу. Закон України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти» (далі – Закон) [11] окреслює нормативне визначення двох понять зниклої особи. Глибший аналіз цих понять дає нам змогу стверджувати, що жодне з них не конкретизує про кого саме йдеться за конкретних подій: про цивільну особу чи про військовослужбовця. Отже, закон тлумачить, що «особа, зникла безвісти, – фізична особа, стосовно якої немає відомостей про її місцеперебування на момент подання заявником заяви про її розшук;» [11], а «особа, зникла безвісти за особливих обставин, – особа, зникла безвісти у зв'язку із збройним конфліктом, воєнними діями, тимчасовою окупацією частини території України, надзвичайними ситуаціями природного чи техногенного характеру;» [11]. Таким чином, спільним у обох визначеннях є сама подія зникнення особи

безвісти, а різним – обставини, з якими таке зникнення пов'язано. Зауважимо, що виходячи з тлумачення у Законі [11], «особливими обставинами» слід вважати всі обставини, які тягнуть за собою зникнення, пов'язані «із збройним конфліктом, воєнними діями, тимчасовою окупацією частини території України, надзвичайними ситуаціями природного чи техногенного характеру» [11]. Законодавцем також не наголошується на тому, який процесуальний статус під час досудового розслідування, має мати зниклий військовослужбовець – потерпілий, свідок або підозрюваний.

Поняття особи, зниклої безвісти чи зниклої безвісти за особливих обставин ані у кримінальному, ані у кримінальному процесуальному законах (п. 25 ст. 3 КПК України) не визначено.

Єдине згадування, яке має безпосередню прив'язку терміну до Кримінального кодексу України (далі – КК України) [12] є у довіднику 9 додатку 7 до Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення (далі – ЄРДР) [1], де йдеться про додаткові відмітки щодо кваліфікації правопорушень. Тож, однією з додаткових відміток до правової кваліфікації кримінального правопорушення за статтями 115-118 КК України, при внесенні відомостей до ЄРДР, є відмітка 138 «зникнення безвісти» [1].

Модель визначення правової кваліфікації складу кримінального правопорушення, передбаченого статтею 115 «Умисне вбивство» КК України, із застосуванням додаткової відмітки «зникнення безвісти», відповідно до норми кримінального закону про умисне вбивство – конкретизує подію кримінального правопорушення, але не констатує її завершеність та очевидність. Таким чином, орган досудового розслідування наперед обмежений рамками необхідності дотримання не зовсім раціональної, але такої, що відповідає засадам кримінального провадження, процедури розслідування факту зникнення безвісти особи, насамперед, як вчинення неочевидного умисного вбивства, і вже шляхом проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій встановлення її місцезнаходження та всіх обставин події зникнення, наявності причинно-наслідкових зв'язків тощо. Зауважимо, що всі, без виключення, факти зникнення особи безвісти мають розслідуватись з метою встановлення обставин події та, насамперед, її місцезнаходження. Виключенням не має бути і безвісне зникнення військовослужбовця за умов бойових дій чи іншої, близької до цієї, слідчої ситуації.

Спрогнозуємо виникнення ймовірних слідчих ситуацій, пов'язаних із зникненням безвісти, під час досудового розслідування, та безпосередньо пов'язаних зі збройною агресією проти України, які також мають зв'язки з іншими галузями вітчизняного законодавства.

Ми вже визначились, що факт безвісного зникнення особи має розслідуватись в межах складу кримінально-правової кваліфікації, описаної в ст. 115 КК України в усіх можливих випадках, аж до встановлення факту підтвердження чи спростування самої події кримінального правопорушення та прийняття відповідного остаточного процесуального рішення у досудовому розслідуванні.

Питання встановлення статусу «особи, зниклої безвісти», майже не викликає питань, навпаки ж питання встановлення статусу «особи, зниклої безвісти за особливих обставин», тобто, якщо зникнення пов'язано із збройним конфліктом, воєнними діями, тимчасовою окупацією частини території України, надзвичайними ситуаціями природного чи техногенного характеру [11], може бути досить дискусійне. Адже Законом не конкретизовано, що таке зникнення особи має носити «законний» характер, тобто, коли зникла особа є фактично потерпілою, жертвою ситуації, а її зникнення не пов'язано з вчиненням нею військового кримінального правопорушення, навіть під дією форс-мажорних обставин.

Як ми наголошували вище, відповідно до обставин, перерахованих у нормі Закону, всі випадки зникнення цивільної особи чи військовослужбовця за умов окупації та воєнної агресії, без виключення, мають визначати статус особи, як зниклої безвісти за особливих обставин, бо інше не передбачено. Однак, саме підтвердження «законності» зникнення особи слід встановити слідчому вже на початковому етапі досудового розслідування, адже зниклий, за неможливості повноцінного проведення слідчих (розшукових) дій в умовах воєнної агресії, може використати ситуацію з метою приховування вчинення ним іншого злочину, наприклад, з числа злочинів проти основ національної безпеки України чи військових кримінальних правопорушень. А такі обставини тягнуть за собою не лише інший алгоритм досудового розслідування, іншу підслідність а й інші правові наслідки, в тому числі й соціальні, цивільно-правові, як для самого зниклого (цивільного чи військового), так і для його близьких родичів.

Отже, можна виокремити такі, найбільш розповсюджені правові ланцюжки, які втілились у правозастосовчі ситуації.

Тож **перший правовий ланцюжок** наявності статусу «особи, зниклої безвісти за особливих обставин», який стосується всіх випадків зникнення особи-військовослужбовця. Так, відповідно до Закону України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин», впроваджено Єдиний реєстр осіб, зниклих безвісти за особливих обставин (далі – Реєстр), – електронну базу даних, призначену для зберігання, захисту, обробки, використання та поширення визначеної Законом інформації про осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, їх невпізнані останки, наявність чи відсутність рішення суду про визнання осіб, зниклих безвісти, безвісно відсутніми або оголошення померлими, інформації про видачу нотаріусами свідоцтва про призначення опікуна над майном осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, а також інших даних, що використовуються для забезпечення обліку осіб, зниклих безвісти, з метою їх розшуку [11, 13]. Витяг з Реєстру надає право зниклому чи його близьким родичам, коло яких окреслено Законом, підтвердити правовий статус та отримати певні соціальні пільги та виплати.

Відповідно до положень наказу Міністерства оборони України від 15.09.2022 № 280 [14] основним завданням обліку особового складу, серед інших, є *сповіщення* членів сім'ї або близьких родичів військовослужбовців чи працівників, які померли (загинули), зникли безвісти, у тому числі зниклих безвісти за особливих обставин (далі – зникли безвісти), захоплені в полон або заручником, інтерновані в нейтральній державі про місце, дату, причину (обставини) його смерті (загибелі), зникнення безвісти, захоплення в полон або заручником, інтернування, видача документів, необхідних для призначення пенсії (допомоги) і надання пільг, установлених законодавством. *Сповіщення* на загиблого (померлого), захопленого в полон або заручником, а також інтернованого або зниклого безвісти військовослужбовця є документом, що містить відомості про місце, дату та причину його смерті (загибелі), захоплення в полон або заручником, а також інтернування в нейтральній державі або зникнення безвісти, а також характеристику його вірності Військовій присязі Українському народу [14]. Тобто, за наявності сповіщення, виданого військовою частиною чи, за її дорученням, територіальним центром комплектування та соціальної підтримки (далі – ТЦК та СП), зникнення особи-військовослужбовця за особливих обставин можна вважати **законним**, бо такий юридичний факт офіційно підтверджено державним органом.

У випадку ж відсутності сповіщення чи надання ТЦК та СП документа (повідомлення), в якому зазначено про самовільне залишення військовослужбовцем поля бою, військової частини чи місця дислокації (тимчасового чи постійного), зникнення військовослужбовця вважати законним не можна, бо в його діях формально вбачаються ознаки військового адміністративного чи кримінального правопорушення (залежно від періоду його відсутності та правової кваліфікації дій відповідним суб'єктом).

Проте, за таких обставин, ані сама зникла особа, ані її близькі родичі, не мають фактичного права на внесення відомостей про зниклого до Реєстру та отримання витягу з нього, що є досить сумнівно-законним. Базується це на тих підставах, що витяг з Реєстру надає певні права та пільги рідним зниклого чи самій особі, чие зникнення не є протиправним і безпосередньо пов'язано зі здійсненням заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти України та може бути підтверджено сповіщенням з територіального центру комплектування та соціальної підтримки.

Таким чином, фактично ми отримали два поняття: «законне» та «протиправне» зникнення особи – військовослужбовця та алгоритм документального підтвердження кожного з таких фактів.

Звернемось до **другого правового ланцюжка**, коли рідні зниклого звернулись до поліції щодо безвісного зникнення військовослужбовця, проте не надали копії сповіщення з ТЦК та СП, або відповідного витягу з наказу (*така норма діє для підрозділів Державної прикордонної служби, Національної поліції та Національної гвардії України, що належать до системи МВС України, у той час як діяльність ТЦК та СП підпорядковується безпосередньо командуванню Сухопутних військ Збройних сил України*), бо відповідні документи родині обґрунтовано не видавались.

У цьому випадку є всі підстави вважати зниклого військового таким, що самовільно залишив частину або вчинив інше військове кримінальне правопорушення. З метою підтвердження чи спростування такого факту слідчий Національної поліції України, в межах досудового розслідування, в порядку ст. 93 КПК України, має надіслати відповідний запит до Державного бюро розслідувань з метою встановлення факту проведення перевірки в межах досудового розслідування щодо вчинення військового кримінального правопорушення зниклим військовослужбовцем,

обрання щодо нього запобіжного заходу, повідомлення про підозру тощо. Обов'язковим у цій ситуації є витребування висновку службового розслідування з військової частини, в якому зафіксовано всі обставини зникнення, копії наказів про переміщення по службі та підпорядкування такої особи, пояснення свідків – з метою проведення подальшого їх допиту тощо.

На підставі вищевикладеного, під час реєстрації оперативно-розшукової справи категорії «Розшук» щодо зниклої безвісти особи – військовослужбовця, за умови відсутності сповіщення з ТЦК та СП чи копії відповідного наказу, відмітка про зникнення безвісти за особливих обставин в Інформаційному порталі Національної поліції (далі – ІНП) не ставиться. Це унеможливило автоматичне потрапляння інформації про особу у базу Реєстру та верифікацію даних у ньому.

Однак, в таких випадках є допустимим проводити паралельно досудове розслідування як за фактом безвісного зникнення військовослужбовця, так і за фактом вчинення ним військового правопорушення. В даному випадку обидва провадження можуть перебувати в одному органі досудового розслідування, або в різних, відповідно до підслідності (наприклад, НПУ та ДБР). Встановивши місцезнаходження такої зниклої особи можна підтвердити або спростувати і факт вчинення нею військового кримінального правопорушення, надати ґрунтовну правову оцінку і прийняти відповідне законне процесуальне рішення.

Нерідко, слідчий, який здійснює досудове розслідування у кримінальному провадженні за алгоритмом першої слідчої ситуації приймає рішення про відібрання зразків біологічного походження від біологічно споріднених родичів для подальшої генетичної ідентифікації особи у разі її загибелі. У разі ж проведення розслідування за другою слідчою ситуацією, у відібранні біологічного матеріалу часто відмовляють, мотивуючи тим, що особа є фактично правопорушником.

Такий підхід до розслідування є неприйнятним, а обрана процесуальна процедура не забезпечує відповідних процесуальних гарантій прав потерпілого, адже всі факти безвісного зникнення розслідуються як умисне вбивство з відпрацюванням всіх можливих версій події, тобто всебічно та об'єктивно.

На практиці, військовими частинами службові розслідування проводяться поверхнево та шаблонно, без встановлення достовірних фактів зникнення особи, а відтак, досить часто тіла так званих СЗЧ (самовільно залишивших частину – авт.) можуть бути передані під час репатріаційних заходів чи доставлені до закладів судової медицини з поля бою як неідентифіковані, що спростовує саму подію вчинення зниклою особою військового кримінального правопорушення.

Непоодинокі випадки і оскарження рішення про внесення відомостей про факт вчинення військового кримінального правопорушення до ЄРДР стосовно певної особи, через відсутність об'єктивних підстав та з урахуванням обставин події. Адже у випадку прийняття такого рішення органом досудового розслідування – сім'я зниклого автоматично позбавляється всіх соціальних виплат, включаючи виплати грошового забезпечення зниклого військового. Нажаль такі питання, як правило, вже лежать у площині адвокатського втручання і організовує їх вирішення сім'я зниклого за власний кошт, а не державні органи – в межах своїх повноважень.

Звернемо увагу на той факт, що на відміну від військовослужбовців, питання реєстрації фактів зникнення безвісти за особливих обставин цивільних осіб фактично вирішується від моменту отримання заяви про таку подію. І відповідна відмітка в ІНП проставляється на підставі слів заявника, які фактично не можна перевірити, бо самі події відбулись на тимчасово окупованій території, доступ до якої правоохоронним органам України закрито. Відтак, маємо непоодинокі випадки реєстрації зникнення особи за особливих обставин, в той час як вона може фактично співпрацювати з окупаційною владою або просто проживати на тимчасово окупованій території діючи на власний розсуд, а протиправні дії щодо неї не вчинялись.

Висновки. Результати аналізу положень відповідних нормативно-правових актів щодо визначень «особа, зникла безвісти» та «особа, зникла безвісти за особливих обставин», які стосуються як цивільних, так і військовослужбовців, а також практики їх застосування, свідчать про юридичну невизначеність низки положень відповідних дефініцій та необхідність унормування тих проблемних питань, які сьогодні існують.

Зазначене не дозволяє дати об'єктивну юридичну оцінку подіям через різнотлумачення норм закону та необхідність застосування мультидисциплінарного підходу до остаточного визначення правової спроможності статусу особи, зниклої безвісти за особливих обставин. Крім того, неможливість об'єктивно перевірити всі обставини зникнення особи – військовослужбовця чи цивільного, за умови збройної агресії, викликає додаткові труднощі та тяганину під час проведення

перевірки, а відтак – правильність у кваліфікації його дій. У випадку з військовослужбовцем, це суттєво відображається на родині зниклого, яка фактично позбавляється відповідних процесуальних гарантій компенсації завданої шкоди, несправедливо несе репутаційні наслідки коли особу, яка зникла можуть вважати такою, яка вчинила військове кримінальне правопорушення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про затвердження Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення. Наказ Офісу Генерального прокурора від 30.06.2020 № 298. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#top> (дата звернення 11.06.2025).
2. Про оперативно-розшукову діяльність. Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення 01.07.2025).
3. Про затвердження Положення про інформаційну підсистему «Електронна розшукова справа» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України». Наказ МВС від 05.07.2023 № 553. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1504-23?find=1&text> (дата звернення 15.06.2025).
4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення 23.07.2025).
5. Про затвердження Положення про інформаційно-комунікаційну систему «Інформаційний портал Національної поліції України». Наказ МВС від 03.08.2017 № 676. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1059-17#top> (дата звернення 15.06.2025).
6. Про затвердження Інструкції з формування та ведення бази даних «Розшук» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» Наказ МВС від 28.06.2023 № 534 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1486-23?find=1&text> (дата звернення 15.06.2025).
7. Голубенко І.І. Правові аспекти визнання фізичної особи зниклою безвісти за особливих обставин в умовах правового режиму воєнного стану в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 87–90.
8. Марчук І.Є. Особа, зникла безвісти: правове регулювання статусу в умовах збройного конфлікту. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2022. №. 4(1). С. 72–78.
9. Волощук І.В. Правовий статус особи, зниклої безвісти в умовах збройного конфлікту. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 5. С. 113–117.
10. Ковальчук Т.І. Правове регулювання розшуку осіб, зниклих безвісти, в Україні: сучасний стан та перспективи. *Вісник кримінального судочинства*. 2023. № 1. С. 59–64.
11. Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин. Закон України від 12.07.2018 № 2505-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2505-19#Text> (дата звернення 11.06.2025).
12. Кримінальний кодекс України: Закон України від від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 23.07.2025).
13. Про затвердження Положення про Єдиний реєстр осіб, зниклих безвісти за особливих обставин. Наказ МВС від 29.08.2022 № 535. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0998-22#Text> (дата звернення 11.06.2025).
14. Про затвердження Інструкції з організації обліку особового складу в системі Міністерства оборони України. Наказ Міністерства оборони України від 15.09.2022 № 280. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1407-22#Text> (дата звернення 11.06.2025).